

ακόμη μέσα στις αφαιρέσεις εκφραστικές αναζητήσεις της Αραβαντινού και του Νικολαΐδη.

Από την κοινωνική κρίση και το συνακόλουθο καταπονητικό μιας παραδοσιακής αντίληψης του Κόσμου αναδύεται η αδήριτη ανάγκη προεργασίας του κοινωνικού απέναντι στο Κοσμικό όραμα. Γι' αυτό και είναι σπάνιο πια να συναντήσουμε στη μεταπολεμική γενιά στιγμές διονυσιακής επιπόρευσης μπροστά στο θάυμα του σύμπαντος, σαν κι αυτές που βρίσκουμε πολύ συχνά στην ποίηση του μεσοπολέμου, από το Σικελιανό ως τη γενιά του Ξύου.

*Ω ανεξάντλητε πόσις ω παγκόσμια χάρις
σφαιρική φωτιά
που πυρολάς τα μελανά μαλλιά της νύχτας
κι ανάβεις την αυγή πάνω από τ' άστρα ιστία
πάνω από τα βήλα κατάρτια
όπου ανεβαίνουν οι ποιητές
να χαιρετήσουν το νέο πρόσωπο του Θεού
που καθερτίζεται μεδώντας στα νερά
μέσα στο πλάσι οδύ μεθυσμένων γλάφων.*

(Γ. ΠΙΠΤΗΣ, ΤΟ ΕΜΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ, Σελ. 101)

Απέναντι σ' αυτά τα οράματα η πολιτική ποίηση του μεταπολέμου αντιπαράθετε γήινα οράματα κοινωνικής ολοκλήρωσης. Ορισμένα κείμενα μεταπολεμικών ποιητών θαρρείς και είναι γραμμένα ως αντίλογος στην παραπάνω ένθετη στάση:

*Πολλές φορές εμφανίσει
οι φωτιές των τσιγγάνων
οι φαιλίες των προλεταρίων
οι σπιθίδες των μηχανών
ν' απλώνουν κάτω απ' τ' άστρα
έναν πιο μεγάλο ουρανό.*

(Γ. ΠΑΠΗΚΙΟΣ, Σφάκινα - 1958, ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΤΟΥ¹)

1. Πρόβλ. και τη χαρακτηριστική διαφορά στους τίτλους των συλλογών: «Το εμβλήμα του Ωκεανού»/«Χρόνια της ασφάλτου».

Δε θα 'τανε λοιπόν υπερβολή να πούμε ότι οι ποιητές της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς, ιδιαίτερα αυτοί που εκφράζουν την επαναστατική εμπειρία και ιδεολογία, καθιερώνουν ένα νερό διάλογο με την προγενέστερη ποίηση και αμεσοτέρα μ' αυτήν της γενιάς του Ξύου, αντιπαράθετοντας στο λόγο της και στην ποιητική της έναν αντίλογο και μια άλλη ποιητική¹.

Απέναντι στον Κοσμικό μύθο προβάλλουν τον κοινωνικό μύθο, απέναντι στους ουστικούς οραματισμούς την πολιτική σφράγισή, απέναντι στον Κοσμικό ήρωα τον κοινωνικό αγωνιστή, απέναντι στη φαντασμαγορία του φυσικού κόσμου το αυγμυρό τοπίο της πόλης (ή το κλειστό τοπίο της φυλακής), απέναντι στο εξιδανικευμένο πρότυπο της φύσης το παράλογο και αποκορευτικό πρόσωπο της καθημερινότητας, απέναντι στην αστική μακαριότητα την αγωνία του καταπιεσμένου λαού. Μια άγρινη κοινωνική συνείδηση που καταγγέλλει ρητά την αλλοτριωτική λειτουργία των οραμάτων της ομορφιάς:

Όλα καλά στη θέση τους.

*Τα δέντρα, τα συντριβάνια, οι επαύλεις,
ο αττικός ορίζοντας, κάποια γαλήνη χορτασίλας.*

*Μια φερόριά που άπλωσε σαν καρκίνωμα
μόλυνοντας τους πέραστικούς μ' ελιπές.*

(Γ. ΠΑΠΗΚΙΟΣ, Εξοχός πλάσιω, ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΤΟΥ)

Μέσα σ' αυτή την οπτική η ωραιοποίηση του κόσμου ταυτίζεται με την απάτη και το ψέμα, η ρεαλιστική εικόνα της πραγματικότητας με την αλήθεια:

1. Κι αυτό δεν αναφέρει έξωθεν την πραγματικότητα των επιδόσεων του Σφάκιου, του Ρίτσου, του Εμπειρίκου, του Ελύδη στη μεταπολεμική ποίηση.